

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/KL/KBO/2007/175

BETREFT: Basisonderwijs: Opvragen van schrijfgerei in de klas.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangstdatum: 26.09.2007

1.2 Verzoeker

Ouder van een leerling.

1.3 Betrokken school

- Directeur van een school.
- Schoolbestuur.

1.4 CZB

- Een aangetekend schrijven van 24/09/2007 werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 26/09/2007.
- De betrokken partijen werden door een schrijven van 27 september 2007 geïnformeerd over de zittingsdag.
- De school dient een verweerschrift in op 05/10/2007.

2. STANDPUNTEN KLAGER

Bij aanvang van dit schooljaar werd er in de scholen niet overgegaan tot aanbieding van de materialen zoals op tv en andere mediaberichten werd aangekondigd. Bij navraag bij de juf van de leerling moest zij het antwoord schuldig blijven aangezien zij niet op de hoogte was van de afhandeling van deze wetgeving binnen de school.

Tijdens de eerste dagen kregen de kinderen een nieuwsbrief mee waarin de directie voorstelt om toch de eigen materialen te gebruiken maar indien gewenst kunnen de kinderen op een lijst, die ze van de juf zullen krijgen, aanduiden wat ze eventueel via de school wensen te bekomen.

Verzoeker heeft via een antwoordstrook van een nieuwsbrief zijn wens duidelijk gemaakt dat hij wenste dat de school voor zijn zoon alle materialen zou voorzien, waarop eveneens tot op heden geen reactie.

De eerste twee weken van dit schooljaar verlopen met een heen en weer van, vraag zonder antwoord, bij verschillende personen waaronder juffen, secretaris, burgemeester en schepenen, tijdens welke verzoeker om de zoon het leed te besparen, overgaan tot de aankoop van verschillende materialen, aangezien hij nu nog de enige overblijvende is zonder materiaal in de klas.

Eind deze week heeft verzoeker met de directeur, een gesprek op de speelplaats waarin de directeur argumenteert dat de regering wel veel publiciteit maakt maar dat zij daarom deze centen nog niet in kas hebben en dat als zij deze centen al zouden hebben deze daarom nog niet noodzakelijk zijn vrijgegeven door de gemeente.

De burgemeester vraagt aan verzoeker waarom hij hier een probleem van maakt, aangezien hij de enige is die hier een probleem mee heeft, vindt dat hij onredelijk is. Verder haalt hij ook aan dat de gemeente al 5 keer te veel zou spenderen aan het onderwijs.

De burgemeester haalt ook aan dat verzoeker zich beter moet informeren omtrent deze materie aangezien zijn zoon alles zou hebben wat hij nodig heeft in de klas, zo heeft de directeur hem bevestigd.

Volgende dag wederom bij de juf om de vraag te stellen of zijn zoon alles heeft wat hij nodig heeft in de klas. Deze zegt dat zij zelfs haar eigen pennenzak opengesteld heeft voor deze die geen materiaal hebben en als zoon van verzoeker moet kleuren of dergelijke hij wel iets leent van iemand in de klas. Ze voegt er ook aan toe dat zij niet zelf voor iedereen alles kan voorzien en dat ze niet zelf alles kan aankopen! De directie zegt dat alles aanwezig is en de juf moet haar eigen pennenzak openstellen.

Vervolgens is de directeur langs geweest in de klas met een doos met verschillend materiaal. De mededeling werd gegeven dat diegenen die voor een bepaalde les echt het materiaal niet bezitten, naar voor mogen komen en tijdens deze les het klasmateriaal gebruiken. Ook werd er meegedeeld dat, indien het echt nodig was, je voor het huiswerk ook iets kon meenemen naar huis, maar de volgende ochtend moet dit materiaal onmiddellijk terug in de doos.

Het is zo dat de doos niet gevuld is met alle materialen (resten van vorig jaar) en zeer zeker ook niet met voldoende materiaal voor alle leerlingen, aangezien de meesten, nu reeds allemaal, hun eigen materiaal hebben aangekocht. Deze regeling stoot verzoeker wat tegen de borst omdat je zo weer wat extra aandacht trekt naar het niet hebben van je eigen materiaal. Verzoeker vindt het sociaal niet aanvaardbaar dat zijn zoon als enige dagelijks zou moeten vragen om naar voor te mogen komen om materiaal te gebruiken.

3. STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ

De oorzaak van de chaos rond de kosteloosheid van onderwijs wijt de directeur aan niets anders dan de minister zijn verkeerd inschatten van het werkveld. Dit heeft hij ook aan verzoeker gezegd. Als de directie weinig of geen geld heeft, dan kan hij alleen behoedzaam en als een goede huisvader omgaan met de middelen die zij heeft.

Maar zelfs dit heeft er tot op dit ogenblik niet toe geleid dat de materialen die in de school nodig zijn, niet ter beschikking zijn gesteld. De directeur ontkent niet dat dit af en toe in een chaotische sfeer is verlopen en dat dit beter kon gecommuniceerd worden naar ouders en leerkrachten.

Toch wil de directeur aanstippen dat hij geen enkele ouder verplicht heeft tot het aankopen van dingen. En dat er in elke klas, in beperkte mate, materiaal ter beschikking is voor al wie dit wenst te gebruiken.

Dat er bij het delegeren van de lijst voor de ouders iets is misgelopen geeft de directeur toe.

Aan elke leerkracht werd gevraagd een lijstje te maken van de materialen die hij/zij nodig had. Per klas is er een voorlopig pakket met gerief. De kinderen kunnen dit gebruiken. Geodriehoeken, rekenmachientjes, passers... die in de school aanwezig zijn, worden op vraag tussen de leerkrachten onderling uitgeleend.

Mensen die de directeur hierover aanspreken zijn steeds vol begrip. Ze weten via de infobrief immers ook dat het bestuur al gigantisch veel centen “cadeau” doet aan de ouders en er geen reden tot klagen is.

4. ZITTING VAN DE COMMISSIE

4.1 Datum en uur

8 oktober 2007, 14u.

5 november 2007, 12.30u.

4.2 Kamer

De kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

4.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

Walter Cools, Marc Henri Cornely, Raf Verstegen, Etienne Becuwe.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Geen.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

- 1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;
- 2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;
- 3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

Artikel 76

Ieder schooljaar krijgen de schoolbesturen een werkingsbudget voor de werking, de uitrusting, het groot onderhoud van hun scholen, voor het werken aan rationeel energiegebruik in hun scholen en tegemoet te komen aan de kosteloosheid als vermeld in artikel 27.

Bij de aanwending van het werkingsbudget moet ieder schoolbestuur rekening houden met een gelijke behandeling van al zijn gefinancierde of gesubsidieerde scholen en van al zijn leerlingen.

* Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende het zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.

* Omzendbrief BaO 2007/05 van 22 juni 2007 inzake kostenbeheersing in het basisonderwijs.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, beslissing en sanctie.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Beslissing

Algemeen

Internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd.

Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof een tweedeling aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen geld gevraagd mag worden maar betekent wel dat er geen inschrijvingsgeld gevraagd mag worden en dat ze niet moeten betalen voor datgene wat noodzakelijk is in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen.

Aanvullend aan het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen er onderwijsactiviteiten en een dienstverlening voor leerlingen georganiseerd worden die niet noodzakelijk zijn in het kader van het realiseren van de eindtermen of het nastreven van ontwikkelingsdoelen, zowel binnen of buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Hiervoor geldt het principe van de kosteloosheid voor het basisonderwijs niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening die niet verplicht is en waarvoor een bijdrage aan de ouders gevraagd kan worden.

De Commissie zorgvuldig bestuur wijst op het decreet van 6 juli 2007 en de erbij horende omzendbrief van 22 juni 2007 inzake de kostenbeheersing in het basisonderwijs. De bedoeling van de aanvullende bepalingen inzake kosten basisonderwijs is om de ouders meer garantie te geven op minder kosten en de ouders en scholen duidelijkheid te verschaffen over wat kosteloos moet worden aangeboden. Meteen kregen de schoolbesturen in juni 2007 bijkomende financiële middelen om de kostenbeheersing te realiseren: nl. 45 euro per leerling per jaar voor alle leerlingen kleuter- en lager onderwijs. Dit houdt in dat het werkingsbudget eerder voor kostenbeheersing dient aangesproken te worden dan voor andere schooluitgaven. Keerzijde van deze bijkomende inkomsten is dat de school vanaf 1 september 2007 bij de ouders geen kosten meer aanreken voor hetgeen noodzakelijk is in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen. Het Vlaams Parlement heeft met het decreet van 6 juli 2007 een lijst vastgelegd van wat de basisschool gratis ter beschikking moet stellen van de leerlingen. De aangevulde regelgeving houdt in dat de school aan de ouders geen bijdrage mag vragen voor handboeken, schriften, werkboeken, kopieën, software, woordenboeken, kinderliteratuur, knutselmateriaal, meetmateriaal, schrijfgerei, tekengerei, agenda's, muziekinstrumenten, lees- en rekenmateriaal. De materialen moeten kosteloos ter beschikking gesteld worden.

Herbruikbare materialen blijven in principe eigendom van de school. De school kan bepalen waar deze materialen moeten worden bewaard. Ze kan die, voor zover ze niet meer gebruikt worden in klassenverband of tijdens de vakantieperiodes, terug opvragen bij de leerlingen. Voor zover ze nodig zijn voor het huiswerk, moet het materiaal kunnen worden meegenomen door de leerlingen. Bij (de) gewone slijtage (na een zekere tijd) bezorgt de school een nieuw exemplaar. Bij verlies of zware beschadiging door de fout van de leerling geldt de kosteloosheid niet en kan een kost aangerekend worden. Het is wenselijk dat de school over dit alles duidelijk communiceert.

Naast de internationale en nationale verplichtingen inzake kosteloosheid basisonderwijs is er artikel 76 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. Dit laatste houdt een duidelijke verantwoordelijkheid van het schoolbestuur in voor een basisuitrusting bij de opstart van een schooljaar en de verdere werking (ervan).

Het artikel 76 van het decreet basisonderwijs is met ingang van 1 september 2007 aangepast. De schoolbesturen krijgen een werkingsbudget om onder meer tegemoet te komen aan de kosteloosheid voor het basisonderwijs.

De regelgeving is zo opgesteld dat de basisscholen over enige ruimte beschikken om het principe kosteloosheid concreet in te vullen aangepast aan de eigen schoolcultuur.

Het schoolbestuur stelt de materialen in voldoende mate ter beschikking. Dit betekent niet dat het materiaal per leerling geïndividualiseerd wordt. Het is wel een plicht van de school om ervoor te zorgen dat alle leerlingen beschikken over het materiaal noodzakelijk in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen.

Bij het uittekenen van het schoolbeleid ter zake moeten de scholen uitgaan van de fundamentele doelstelling van het decreet dat er in bestaat de gelijke kansen voor alle leerlingen te waarborgen. De decreetgever laat de mogelijkheid open dat de scholen aanvaarden dat de leerlingen eigen materiaal waar ze een zekere voorkeur voor hebben, meebrengen naar school. De school dient er evenwel van bewust te zijn dat hierin een ernstig risico gelegen is voor sociale druk en voor een gevoel van achterstelling bij leerlingen van wie de ouders niet in staat zijn om eigen materiaal aan te schaffen of die om principiële redenen daarvan afzien. Bij de uitwerking van het beleid moet de school er zorgvuldig over waken dat van de gekozen werkwijze voor het verplicht ter beschikking stellen van het materiaal geen negatieve druk op ouders en leerlingen uitgaat.

Toepassing

De Commissie zorgvuldig bestuur vraagt de school dan ook haar werkwijze aan te passen aan de bijkomende regelgeving inzake kostenbeheersing.

In de communicatie met de ouders moet het schoolbestuur, de directie en de leerkrachten ervan uitgaan dat in eerste instantie, het materiaal opgesomd in het decreet van 6 juli 2007, aangeboden wordt door de school. Niet omgekeerd, waarbij aan de ouders gevraagd wordt zelf het materiaal aan te kopen.

De organisatie van de school dient in de toekomst van die aard te zijn dat bij de aanvang van het schooljaar voldoende geschikt materiaal dat noodzakelijk is in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen, aangekocht en verdeeld wordt en tevens beschikbaar is voor de leerlingen die erom vragen. Voor zover het materiaal (o.a. schrijfgerei) nodig is in de klas beschikt de leerling aldaar ten alle tijde over het nodige. Voor zover het materiaal (o.a. woordenboek, passer) nodig is voor het maken van het huiswerk moet de leerkracht dit meegeven met de leerling.

In de klassenpraktijk dient de houding van de leerkrachten van die aard te zijn dat er geen nieuwe (psychologische) drempels voor kwaliteitsvol onderwijs gelegd worden door per les sommige leerlingen een uitdrukkelijke vraag te laten stellen naar materiaal. Verder kan het niet de bedoeling zijn om een verschillende (onderwijs)behandeling van leerlingen te voeren ontstaan op basis van het al of niet inroepen van de rechten inzake kosteloos basisonderwijs. De Commissie zorgvuldig bestuur is niet bevoegd inzake de terugbetaling door de school van kosten die de ouders gemaakt hebben in strijd met de decreetgeving inzake kosteloosheid basisonderwijs. Hier geldt de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken.

5.5 Sanctieregeling

De Commissie zorgvuldig bestuur beslist om geen sanctieregeling op te stellen.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, een beroep ingesteld worden bij de Vlaamse Regering.

Brussel, 5 november 2007

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter